

TUUSULANJÄRVEN KUNNOSTUSTYÖRYHMÄN KOKOUS

Aika: Torstai 2.2.2012 klo 8.30 - 11.20

Paikka: Keski-Uudenmaan vesiensuojelun kuntayhtymän toimisto,
Kultasepänkatu 4 B, Kerava

Osallistujat:

Jyrki Kaija (pj §3-)	Tuusulan kunta
Jarmo Vääriskoski	Uudenmaan Ely-keskus
Pekka Kylänpää	Tuomalan kalastuskunta
Tero Rantanen	Tuusulanjärven vesiensuojeluyhdistys
§1-6, 9	
Esa Partanen (pj. §1-3)	ProAgria Uusimaa §1-6, 9
Anu Tyni	Keski-Uudenmaan ympäristökeskus
Pertti Paakkinen	Pro Tuusulanjärvi -liike §1-6, 9
Mauri Pekkarinen	Keski-Uudenmaan vesiensuojelun ky
Jaana Hietala (siht.)	Keski-Uudenmaan vesiensuojelun ky

Poissa: Jukka Laitila (pj.) Järvenpään kaupunki
Kaarina Laine Järvenpään kaupunki
Jukka Valjakka Tuusulan kunta

1.
KOKOUKSEN TYÖJÄRJESTYS

Ehdotus: Jaettu asialista hyväksytään kokouksen työjärjestykseksi.

Päätös: Kohta 9 päätettiin käsitellä kokouksen aluksi esityksen jälkeen.

2.
EDELISEN KOKOUKSEN PÖYTÄKIRJA

Ehdotus: Hyväksytään kunnostustyöryhmän pöytäkirja 4/2011.

Päätös: Ehdotuksen mukainen.

3.
RAVINNESIEPPARI

Saloy Oy on kehittänyt ojavesien fosforin saostukseen ferrisulfaattiannostelijan (liite 1). Yrityksen edustajat esittelevät siepparia kokouksessa. Laitteistoa on tarkoitus kokeilla Tuusulanjärven valuma-alueella, jos hankkeeseen saadaan rahoitusta.

Ehdotus: Kunnostustyöryhmä keskustelee siepparikokeilusta.

Keskustelu: Kyseessä on vielä tuotekehittelyssä oleva menetelmä, jota kannattaa kokeilla. Todettiin, että rautasulfaattia on helposti satavilla

ja se on kohtuuhintaista. Lietettä voidaan ehkä käyttää pelloilla lannoitteena vaikka ferrisulfaattiin sitoutunut fosfori ei ole kovin helposti liukenevaa. Sopivaa kohdetta haettaessa on huomioitava virtaama, logistiikka (asennus ja säiliön täyttö kokeen aikana). Ongelmaksi voi muodostua virtaaman vaihtelun aiheuttama annostelun säätö. Kemikaali lisää veden happamuutta, mikä voi aiheuttaa ongelmia puron eliöstölle esim. kalanpoikasille. Tämän takia annostelua tulee seurata ja myös veden happamuutta on mitattava päivittäin. Pelinoja voisi sopia kokeiluun hyvin, koska sinne tulee jonkin verran humusvesiä Tuomalan suoalueelta. Pelinojan valuma-alue ja virtaama voivat kuitenkin olla liian suuria. Kemikaalin annostelun jälkeen veden virtaama on viivytettävä joko altaalla tai pystysaostimella, Saostin olisi parempi kuin allas, koska liete on siitä helposti kerättävissä. Käytännössä pystyaltaaseen vaadittava 3 m:n korkeuseron löytäminen alavalta alueelta voi olla vaikeaa. Lisäksi on syytä selvittää mihin saostunutta lietettä voi viedä. Keskustelussa todettiin vielä, että kuormituksen vähentämisen tavoitteena on ennen kaikkea oltava ravinteiden huuhtoutumisen estäminen ja pidätys pelloilla. Käytännössä esim. kipsin levitys pelloille voi olla helpompi toteuttaa Tuusulanjärven valuma-alueella.

Päätös: Kokeilua kannatettiin ja suunnittelua päätettiin jatkaa.

4. VUODEN 2011 TOIMINTASUUNNITELMAN JA MENOJEN TOTEUTUMA

Kuntien rahoitusosuudet v. 2011 olivat yhteensä 220 000 euroa. Tämän lisäksi vuodelta 2010 siirtyi ennakkona 8 160 euroa vuodelle 2011 (SYKEN osuus Rantamon ja Seittelin seurannan analyysikuluista vuonna 2010).

Menojen toteutuma on esitetty liitetaulukossa 2. Vuodelta 2011 siirtyi vuodelle 2012 n. 21 000 euroa, jotka on suunniteltu käytettäväksi kalatutkimusten loppuunsaattamiseen.

Ehdotus: Kunnostustyöryhmä merkitsee tiedoksi hankkeen menojen toteutumana vuonna 2011.

Päätös: Ehdotuksen mukainen.

5. KALATUTKIMUKSET

Hankkeeseen palkattu kalatutkija aloitti vuosien 2010 ja 2011 hoitokalastusotosten lahnojen ikänäytteiden oton joulukuussa 2011, jolloin tutkijan kanssa tehtiin työsopimus tammikuun loppuun. Näytteiden määritykset ovat vielä kesken ja ne saadaan valmiiksi maaliskuun loppuun mennessä. Populaatioanalyysin laskenta ja raportointi vievät aikaa 2,5 kk (sopimus Helsingin yliopiston kanssa), joten tulokset olisivat valmiina kesäkuun puolivälissä. Tulosten perusteella voidaan arvioida syksyn 2012 kalastustarve. Tutkimusten kustannukset ovat yhteensä n. 21 000 euroa.

Ehdotus: Kunnostustyöryhmä hyväksyy kalatutkijan työsuhteen jatkamisen 31.3.2012 asti.

Päätös: Ehdotuksen mukainen.

6. HOITOKALASTUSSAALIIN KÄSITTELY

Lassilan tila on saanut Keski-Uudenmaan ympäristökeskukselta kehotuksen parantaa kompostointikäytäntöään. Kunnostustyöryhmä käsitteli kokouksessa 3/2011 Lassilan tilan tarjousta, jonka mukaan tila on valmis jatkamaan kalojen kompostointia ja rakentamaan kehotuksen mukaisen tiivispohjaisen kompostointikentän. Lassila ei ole kuitenkaan rakentanut kenttää ja tästä huolimatta tilalle luovutettiin saaliskalaa. Keski-Uudenmaan ympäristökeskus on pyytänyt hankkeelta selvitystä syksyn 2011 hoitokalansaaliin luovutuksesta. Selvitysluonnos on liitteenä 3.

Ehdotus: Kunnostustyöryhmä keskustelee kalastussaaliin käsittelystä ja hyväksyy liitteen mukaisen kirjeluonnoksen lähettämisen.

Keskustelu: Todettiin, että ympäristökeskuksen selvityspyynnön perusteluissa on tulkinnan varaa, mutta asiaa ei kannata riitauttaa, vaan pyrkiä saamaan se nopeasti päätökseen. Kalaa voidaan luovuttaa jatkossakin Lassilalle, jos hän on valmis toteuttamaan kompostointia hyväksyttävällä tavalla. Mikäli Lassila ei halua jatkaa kompostointia, kalojen sijoitukselle etsitään muita ratkaisuja. Tästä voidaan laittaa tarjouspyyntö Hilmaan ja kysellä muilta viljelijöiltä mahdollisuutta kompostoida kalaa.

Päätös: Ehdotuksen mukainen.

7. HOITOKALASTUSTARJOUKSET

Hoitokalastus on ollut yksi tärkeä Tuusulanjärven kunnostusmenetelmä, jota on tarkoitettu jatkamaan myös vuosina 2012 - 2014. Hoitokalastuksesta pyydettiin tarjoukset viideltä yrittäjältä ja tarjouspyyntö oli esillä myös Hilma-tietokannassa. Yhteenvedot saaduista tarjouksista jaetaan kokouksessa.

Ehdotus: Kunnostustyöryhmä käsittelee hoitokalastustarjoukset.

Käsittely: Tarjouksia saatiin kahdelta yrittäjältä, jotka molemmat ovat kokeneita ja luotettavia. Vertailupisteityksessä Kiiskilän tarjous sai 100 pistettä ja Vendace ky:n 81 pistettä.

Päätös: Kunnostustyöryhmä päätti hyväksyä Aulis Kiiskilän hoitokalastustarjouksen kokonaistaloudellisesta edullisempaan.

8. OSAKASKUNTASOPIMUKSET

Osakaskuntien kanssa tehtiin vuonna 2009 sopimukset Tuusulanjärven hoitotoimenpiteistä. Sopimukset olivat voimassa vuoden 2011 loppuun saakka. Yhteistyösopimusta pyritään jatkamaan vuosille 2012 - 2014 ja sopimusluonnokset on lähetetty kuuden osakaskunnan esimiehille kommentteja varten. Osakaskunnat ovat valmiit hyväksymään 3-vuotiset sopimukset. Tuomalan osakaskunnan kanssa käydyissä neuvotteluissa päätettiin aloittaa nykyisen venelaiturialueen laajennuksen suunnittelu ja samalla selvitetään mahdollisuutta rakentaa alueelle myös veneen laskupaikka (liite 4).

Ehdotus: Kunnostustyöryhmä hyväksyy osakaskuntasopimusluonnokset ja päättää lähettää ne edelleen osakaskunnille käsiteltäviksi edellyttäen, että ohjausryhmä ne ensin hyväksyy.

Päätös: Ehdotuksen mukainen.

9. TOIMINTA- JA RAHOITUSSUUNNITELMA 2012

Hankkeella on vuonna 2012 käytettävissä kuntien rajoitusta 200 000 euroa ja toimintasuunnitelmassa valtion rahoitusosuudeksi on arvioitu 10 000 euroa (liite 5). Vuodelta 2011 ennakkona siirtyvä 21 000 euroa tulee käytetyksi kalatutkimusten loppuunsaattamiseen (§ 5).

Kunnostustoimet järvellä ja valuma-alueella jatkuvat toimintasuunnitelman mukaan. Hankkeen tähän asti toteutetuista toimista pyydetään ulkopuolinen arvio hankeraportin perusteella. Tästä on keskusteltu alustavasti professorien Jouko Sarvala ja Jukka Horppila kanssa.

Vuoden 2012 toimintasuunnitelma on seuraava:

1. Hajakuormituksen vähentäminen

1.1 Maatalous

- Eriyisympäristötukien hakemiseen tarjotaan suunnitteluapua ja toteutuneista sopimuksista maksetaan vesiensuojelupalkkioita.
- Ravinnetaselaskelmia tehdään, jos löytyy niistä kiinnostuneita viljelijöitä.
- Päivitetään Mäyränojan ja Sarsalanojan suojavaöhykesuunnitelmat.
- Jatketaan alueen viljelijöiden "Tuusulanjärvi klubin" toimintaa.
- Järjestetään Onnela-seminaari järjestetään ajankohtaisesta aiheesta.

1.2. Kosteikot ja laskeutusaltaat

- Kosteikkojen toimintaa seurataan vesinäyttein.
- Rantamo-Seittelin vaikutusten velvoitetarkkailun loppuarviointi valmistuu keväällä.
- Seittelissä voi olla tarpeen muuttaa lähtöuoman mittantureiden sijaintia.
- Poistetaan kaivinkoneella Mäyränojan altaan tiheää osmankäämikasvustoa.

2. Rannat ja vesikasvit

- Niitot toteutetaan edellisten vuosien tapaan.
- Uusia rantojen hoito- ja vesikasvien niitokohteita suunnitellaan Jari Venetvaaran tekemän selvityksen pohjalta.
- Laaditaan suunnitelma Tuomalan venerannan laajentamiseksi ja haetaan tarvittaessa lupa Aluehallintovirastosta (AVI).

3. Kalasto

- Hoitonuottoaus syksyllä.
- Tutkimussuunnitelma päivitetään.

4. Sedimentin kunnostus

- Hapetus ja seuranta.

5. Tiedotus

Järven tilaa ja hoitotoimia esitellään eri tilaisuuksissa.

- Järvenpään kirjastossa on ympäristöaiheinen teemaviikko viikolla 7. Sinne tehdään pieni esittely Tuusulanjärven kunnostuksesta.
- Suuret Tuusulanjärven posterit ovat esillä Järvenpään kirjastossa huhtikuun loppupuolella (viikot 16 ja 17).
- Esitellään Tuusulanjärven kunnostusta alueen tapahtumissa, kuten Järvenpää-päivänä toukokuussa, Tuusula päivänä kesällä ja TuusTuusulanjärvelle tapahtumassa hetatorstaina.
- Tuusulanjärvi-projektin hankeraportti saadaan valmiiksi syksyyn 2012 mennessä ja hankeseminaari voidaan järjestää ensi syksynä.
- Hankeraportin valmistumisen kunniaksi voidaan järjestää yleisötilaisuus esim. kosteikkopäivä Rantamossa.

Ehdotus: Kunnostustyöryhmä keskustelee hankkeen toteutuksesta vuonna 2012 ja hyväksyy vuoden 2012 toiminta- ja rahoitussuunnitelma- taulukon ohjeellisena.

Keskustelu: Maatalouden ympäristötukijärjestelmä muuttuu vuonna 2014. Ennakkotietojen perusteella se muuttuu tarjousperusteiseksi. Uudessa järjestelmässä transaktiokorvaukset kohdistetaan tärkeisiin toimiin ja tuki tulee olemaan kustannusperusteinen. Vielä tänä ja ensi vuonna voidaan tehdä vanhan järjestelmän mukaisia sopimuksia.

Suojavyöhykesuunnitelmien päivitys voidaan tehdä yhteistyössä Uudenmaan ELY-keskuksen ja Keski-Uudenmaan ympäristökeskuksen kanssa 2-vuotisena hankkeena. Ensimmäisenä vuonna laaditaan suunnitelmat ja toisena vuotena keskitytään tiedottamiseen ja toteutuksen edistämiseen. Kylänpää kertoi, että viljelijät eivät halua perustaa suojavyöhykkeitä, koska niiden lohkominen ennestään pieniltä peltolohkoilta on hankalaa.

Onnela seminaarin aiheeksi pyydetään ehdotuksia Tuusulanjärvi klubilta. Se voisi myös liittyä Maakuntajärvi-teemaan.

Vesiensuojelutoimia voidaan yrittää edistää kuntien vuokrapelloilla. Tuusulan vuokrasopimukset ovat voimassa vuoden 2014 loppuun ja Järvenpään sopimukset vuoden 2012 loppuun.

Hankkeesta tiedottaminen on erityisen tärkeää nyt, kun Tuusulanjärvestä tuli maakuntajärvi. Mietittiin myös olisiko eduskunnan ympäristövaliokunta kiinnostunut tutustumaan Tuusulanjärveen ja sen kunnostukseen. Valiokunnan aiemmin suunniteltu vierailu ei toteutunut.

Päätös: Ehdotuksen mukainen.

10. KIPSIKOEILU

Ohjausryhmän kokouksessa 2/2011 ehdotettiin, että kipsin käyttöä peltojen ravinnekuormituksen vähentäjänä voitaisiin kokeilla kuntien vuokrapelloilla. Asia voitaisiin ottaa esille, kun vuokrasopimusten uusimisesta neuvotellaan viljelijöiden kanssa. Järvenpään kaupungin vuokrasopimukset yhtä lukuun ottamatta ovat voimassa 2012 loppuun asti ja Tuusulan kunnan sopimukset ovat voimassa vuoden 2014. Neuvotteluissa voitaisiin ottaa esille myös muita toimenpiteitä.

Ehdotus: Kunnostustyöryhmä keskustelee kipsikokeilun toteuttamisesta kuntien vuokrapelloilla.

Päätös: Asian käsittely siirretään seuraavaan kokoukseen.

11. TIEDOKSI

Keski-Uudenmaan Rotaryjen ojavesien ravinteiden saostuskokeilun suunnittelu etenee ja he ovat valmiita rakentamaan suodattimen vuonna 2012. He ovat ehdottaneet kohteeksi Eriksnäsin ojaa. Asiaa käsitellään Rotaryjen kanssa 16.2.

Uudenmaan Herkun ”vesiensuojeluleivän” tuotto (875 euroa) on luovutettu Vantaanjoen ja Helsingin seudun vesiensuojeluyhdistykselle. Yhdistys käyttää rahat Tuusulanjärven kuormituksen vähentämiseen tähtääviin toimiin.

Suomen ympäristökeskus on perustamassa valtakunnallista vesistö-kunnostusverkostoa. Verkosto tarjoaa mahdollisuuden kokemusten vaihtoon ja keskusteluun.

Keski-Uudenmaan ympäristökeskuksen jätevesien käsittelyn neuvontahanke jatkuu vuonna 2012.

Ramboll Oy on aloittanut Rusutjärven kunnostussuunnitelman laatimisen Tuusulan kunnan toimeksiannosta.

Keski-Uusimaa lehdessä oli Jarkko Malinin kirjoittama artikkeli Tuusulanjärven kunnostuksesta 29.1.2012.

Ehdotus: Merkitään tiedoksi.
Keskustelu: Tyni pyysi ehdotuksia jätevesineuvonnan kohteiksi.
Päätös: Ehdotuksen mukainen.

12. MUUT ASIAT

13. SEURAAVA KOKOUS

Ehdotus: Kunnostustyöryhmä päättää seuraavan kokouksen ajankohdan.
Päätös: Seuraavan kokouksen ajankohdaksi sovittiin 17.4, mutta päivää jouduttiin muuttamaan kokouksen jälkeen. Uusi kokousaika on 23.5.2012 klo 14.00.

Pöytäkirjan vakuudeksi

Jaana Hietala

Jakelu: Kunnostustyöryhmän jäsenet (sähköisesti)
Ohjausryhmän jäsenet
Yhtymähallitus
Osakaskuntien esimiehet
Kaija Hapuoja, Tuusulan kunta
Antti Kaikkonen, eduskunta